

Ko smo se igrali . . .

Morebiti bi se ne bili spomnili na to igro, ki je zapustila v naših srcih toliko žalostnih spominov, ko bi se ne bilo takrat zgodilo nekaj nenavadnega. Ustavila se je namreč na vasi komedija. Pripeljala sta se dva velika vozova, pred vsakim je bilo vpreženih troje konj. Navadno so se pri nas ustavljale le manjše komedije z enim vozom. V vozu so bili komedijanti, žene, otroci, psi, ptiči in vse, kar so komedijanti potrebovali za svojo umetnost. A zdaj sta stala tu hipoma dva vozova: velika, okovana, rdeče pobarvana. Obdali smo ju od vseh strani in smo radovedno pričakovali, kaj so pripeljali komedijanti s seboj. Njih poveljnik je bil star, siv gospod strogega obraza in osornih besedi. Odšel je takoj v gostilnico in ko se je vrnil, so hlapci že razpostavljali preklje in razno orodje, zakaj drugi dan je bila nedelja. Med hlapci je bil tudi mož temnega, črnega obraza; izgledal je kakor zamorec, toda oblečen je bil kakor drugi in je z njimi delal in postaviljal tramove kot navaden delavec.

Pred našimi očmi se je dvigala bela platnena stavba, in preden je bila noč, je bilo vse gotovo. Zamorec je šel v spremstvu dveh lepo oblečenih služabnikov in z opico na rami po vasi, je razbijal na boben in oznanjal v čudnem jeziku, da se bodo drugi dan videle čudovite stvari.

Drugi dan je bila vas polna. Bila je nedelja, in ljudje so prišli od vseh strani. Stali so v gručah pred komedijo: spredaj otroci, za njimi ženske in zadaj možje. Na odru pred komedijo je bil gibalni stroj na parno. Na visokem stolu je sedela privezana opica, je trla orehe, se igrala z olupki in jih metala med ljudi. Po tleh sta se plazili dve veliki želvi. Na odru je stopal mož in je vpil z močnim glasom: »Pojdite noter, samo deset krajcarjev vas stane. Vse, tudi najmanjša reč se vidi. Vse se giblje, vse še giblje. Podobe iz sveta in zverine iz Afrike. Med njimi zamorec, ki strelja v tarčo, kakor je to navada pri njegovem rodu v zapadni Afriki. . .«

Ljudje so posegali v žepe, izbirali denar in so šli v komedijo. Zunaj se je slišal šum in smeh množice, ki je polnila beli šotor med vozovi. Ljudje, ki so prihajali vrn, so imeli zadovoljne obraze. Odšli so v gostilnice in tam so se pogovarjali v daljnih deželah, o divjih zverinah, o črnih rodovih, o Afriki, o kačah in zamorcih.

Popoldne smo šli tudi mi z očetom v komedijo. Videli smo opice in kače in gibajoče se slike, ki so se kazale skozi povečevalno steklo. Toda glavna stvar je bil zamorec. Oblečen je bil po afriško, v mosu je imel zlat obroček, okolo las rdeč pas in okolo ledij pisane jermene: prsi je imel gole. Nastopil je vsake pol ure: vzela je v roke velik lok, napel je puščico in je kazal na desko na nasprotni strani: izprožil je, in puščica je obtičala v deski. Napel je drugič, pomeril in zopet je zadel. Tretjič zopet. Tako so tičale v deski tri puščice druga poleg druge. Možje so miu pritrjevali, da je

dobro meril. Meni se je zdel zamorec bolj črn, nego prejšnji dan, ko je delal med delavci: oči so se mu svetile bolj na belo, ustna so mu bila bolj rdeča, lasje bolj divje kodrasti. Mislil sem, da je pravi zamorec tak, in uga-jalo mi je, ko sem videl, kako je dobro zadel z vsemi tremi puščicami.

Igrali smo se takrat vojno. Vsak je imel svoje kraljestvo: omejil ga je s črto, zarisano v zemljo. Nihče ni smel prestopiti sosednega kroga, ako ga je prestopil, je prišla liz tega vojna. Moral je leteti s svojim sosedom do cilja, in kdor je bil preje na cilju, ta je zmagal. Cilj je bila jelša, ki je rasla na samoti ne daleč od našega igrišča. Imeli smo vse evropske kralje: Francoz, Nemeč, Rus, Srb, Turek i. t. d. Nemeč je bil dacarjev Rudolf, ki je znal nekaj nemških besedi; mama mu je kupila celo čako, sabljo in puško, da je izgledal kakor vojak. Naše sablje so bile lesene, in klobuke smo si zavihali tako, da so bili bolj podobni vojaškim čepicam. Rusa je igral Nežin Matajec. Matajec je bil velik in neroden. Mislili smo si, da mora biti Rus velik in neroden in da mora imeti kučmo na glavi. Vse to je imel Matejec. Vedeli smo, da ima Rus veliko carstvo in da mora imeti on največ prostora, zato smo vzeli Matejca — in smo mu dali velik del igrišča. Matejec je bil starejši od nas. Ni se mu hotelo igrati. Toda rad nas je gledal. Bil je še veš otročji; ker je bilo nas premalo, smo ga prisilili, da je prevzel Rusa. S početka se je branil, zakaj vedel je, da ne sodi več med otroke. Imel je debele težke noge, je hodil počasi in ni znal urno letati. Zato se mu ni hotelo igrati. Toda počasi se je pravadil in je bil vsako nedeljo med nami. Najrajši ga je izzval na boj dacarjev Rudolfs, ki je igral Nemca, zakaj Rudolf je letal jako urno. Zgodilo se je nekoč, da sta se spustila v tek, in Matejec je padel tako nerodno, da se je ves pobil. Zato smo mu rekli ruski medved. Toda počasi se je tudi Matejec privadil na tek. Letel je sicer nerodno s svojimi debelimi nogami, toda skoraj je premagal vse. Celo Rudolfa je dvakrat pretekel, kar je Rudolfa jako jezilo. Matejec se je posmejal in je sedel v svojem kraljestvu na tla. Take so bile naše igre, preden je prišla ona komedija z zamorcem.

Od tega dne se je vse izpremenilo, zakaj vsak je imel svoj lok in je streljal puščice na vse strani. Loke smo naredili iz leskovih palic, napeli smo jih z žico, puščice pa so bile drobne palčice, ki smo jih narezali v grmovju. Učili smo se meriti in ciljati. Videli smo, da ni lahko tako točno zadeti, kakor je zadel zamorec: vse se doseže z vajo, in kimalu smo dobro streljali.

Takrat je prišel Rudolf na misel, da se bomo v nedeljo zopet igrali vojno, in sicer s streljanjem na loke. Trije in trije kralji so se zvezali in so zbrali svojo vojsko. Rudolf je vzel k sebi Angleža in Francoza — na drugi strani smo bili mi in Matejec. Turka ni maral nihče, končno ga je vzel Rudolf na svojo stran. Ves teden smo rezali puščice po grmovju in pripravljali svoje loke. Bitka se je imela vršiti na Ražilih, kjer so imeli vsako leto vojaki svoje vaje.

V nedeljo popoldne smo bili vsi tam. Naša vojska je ležala v meji za potom, Rudolf je bil na nasprotni strani s svojimi »zavezniki«, skrit za

skalami. Turek je prišel na misel, da bi bilo treba sovražnika obiti, in je odšel skrivaj proti gošči, da bi se tam priplazil sovražniku za hrbet. Puščice so letele na vse strani. Bitka se je začela. Toda Rudolf je bil zvit: mi smo bili kmalu brez puščic in smo jih morali pobirati okolo sebe, ko so priletele od nasprotne strani — tam pa so imeli puščic veliko zalogo. Matejec je ležal v grmovju in se je smejal: ugajala mu je igra. Turek je obšel ves grič in se je hipoma pojavil na vrhu. Takrat je dal Rudolf znamenje za napad. Približal se je našemu grmovju in je streljal v nas. Mi smo vstali in smo se spustili v boj. Tu se je igra izpremenila v resnico. Bojevniki so se začeli bit z loki. Rudolf je šel nad Matejca s pravo sabljo. Matejec se je smejal: mislil je, da je šala. Toda Rudolf ga je udaril po roki, da se mu je ulila kri. Nastal je pretep, začelo je padati kamenje, in od zadaj je šel Turek s palicami.

»Izdajalci, izdajalci!« so zakričali dečki in so se spustili v jok.

Matejec je mirno prenesel rano in je zamahnil z lokom proti Rudolfu. Toda Rudolf se je vrgel nanj s svojim orožjem, in tu je Matejec vstal — prijel je Rudolfa, mu zlomil sabljo in je čakal. Ko ga je Rudolf udaril s puško v obraz, takrat je Matejec zavihtel roko in je udaril s tako silo, da je Rudolf z jokom obležal na tleh. Bitka je bila končana. Pometali smo loke in puščice na tla in smo se zbrali okolo Rudolfa. Matejec je bil ves zardel in preplašen.

»Nisem te hotel«, je rekel, »ampak ti si začel«. Brisal si je krvavo rano na roki in je skoraj jokal od žalosti. Rudolf je vstal in se je zopet hotel vreči na Matejca: držal je še v roki ostrino svoje sablje.

»Rudolf, daj mir!« je rekel Matejec, »jaz nisem mislil zares...«

Rudolf je odšel k svojim zaveznikom in je rekel, da se z Matejcem ne igra nikoli več.

Matejec je bil žalosten. Hotel se je spraviti z Rudolfom, zakaj zdelo se mu je, da ga je udaril preveč. Odhajali smo počasi proti vasi. Matejec je odšel proti polju in tam je hodil dolgo in je premišljal, kako bi popravil krivico... Bil je velik, a imel je dobro srce.

Vojne pa se nismo igrali nikoli več.

